

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exercitia Spiritualia Ad Mentem Et Normam D. Ignatii

Conscripta & Adaptata Usui Personarum Ecclesiasticarum Pro sacra solitudine singulis annis ineunda, & in octo vel decem dies protrahenda

Maffei, Pietro Antonio

Augsburg ; Regensburg, 1740

VD18 80488145

Pro die sexta, Consideratio prima De obligationibus Ecclesiastici circa modestiam externam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60305)

dies, Missæ Sacrificium, pensum diurnum
 Canoniarum precum, ut os tuum ponas in
 cœlum, & non rarò in horrendas blasphemias prorumpas.

Consideratio undecima.

Pro VI. die prima.

De obligationibus Viro Ecclesiastico
 impositis, & præscriptis, exte-
 riorem modestiam & de-
 centiam concernen-
 tibus.

EXterior corporis cultus, qui primus in
 sæcularium oculos incurrit, ut decens
 & conveniens sit, Clericis sacri Concilii
 nones seriò præscribunt, & inculcant titulum
de vita & honestate Clericorum. Concilium
 Tridentinum agens de decencia exteriori
 Clericorum, mentem suam his verbis explicat:
*sic decet Clericos in sortem Domini vocati
 vitam morésque suos componere, ut habitu, sermone,
 gestu, incessu, aliisque omnibus rebus, nihil in
 grave, moderatum, & religione plenum præse-
 rant.* Sess. 22. c. 1. de Reform. Juxta hæc
 Concilii doctrinam & normam tria pe-

pendenda, & examinanda erunt, 1. quis sit, & esse debeat vestitus Clerici. 2. quis loquendi modus, & quales ejus sermones. 3. qualis in omnibus aliis exterioribus rebus moderatio, & decencia.

I. Vestes induere oportet Clericales, non sæculares, non militares, non sagum, sed togam, decentes, ritè compositas, non levitatem, non vanitatem, spirantes.

1. Cultum corporis clericalem à sæculari potissimum distinguit toga, sive vestis longior, & capillus brevior; vitio, & probro verteretur illi, qui certum vitæ genus professus, erubesceret vestem gestare suo statui propriam. Quid? an te Clerice, forsitan pudebit publicè portare insignia Christi Domini tui supremi? verum quidem est, quod habitus non faciat monachum, nihilominus offendiculo, quin & scandalo tibi esset, si cerneres monachos vel Religiosos passim sine habitu suæ conditioni proprio circumcurrere: an aliud expectandum à sæcularibus Clericum passim sine vestibus Clerico propriis comparere videntibus.

Culpæ Clericus ille expers non est, qui sacris non licet majoribus ordinibus initiatus, vestem non gerit statui, & gradui suo competentem, nec gaudet privilegio fori, & Canonis juxta statutum Concilii Tridentini Sess. 23. c. 6. Si verò jam ad majores promotus, gauderet Beneficio, vel alia pensione Ecclesiastica, & in sæculari semper ha-

bitu incederet, graviter peccaret, & præter amissum privilegium fori suspendendus esset tam ab ordinibus, quam Ecclesiasticis proventibus: quòd si correctus non se emendet, ipso beneficio exuendus, & privandus erit. Ita decernit illud ipsum Concilium Sess. 14. c. 6. & desumit doctissimus Sanchez l. 7. Consil. c. 1. Dub. 49.

Audi, quid Cajetanus dicat de Clericis prolixos capillos nutrientibus, si ad sacrum tribunal pœnitentiæ animam expiaturi accedant: *Remittendi sunt Ecclesiastici comati ad tonsorem, & deinde audiendi. In summa, verbo interrog. confess.* Gregorius nonus summus Pontifex fulmina anathematum vibrat in Clericos comatos: *siquis Clericus relaxaverit comam, anathema sit, cap. si quis, de vita & honest. Cleric.* Præcipua pars & necessaria Clericalis habitûs & cultûs externi consistit in tonsura crinium, altera pars minùs principalis, & quasi appendix prioris, est vestis longior, ac demissior juxta communem loci, vel regionis, in qua vivitur, usum & morem.

2. Utrique huic debito satisfiet, si tonsura silvam densorum crinium aures obumbrantium removeat, & vestis sit talaris. Ita exigie summus Pontifex Martinus: *Attonso capite, parentibus auribus, & secundum Aaronem talarem vestem oportet induere, ut sint in habitu ornato. c. non liceat. dist. 24.* Denotatur hic vestis illa, quam DEUS confici jussit à Moysè pro
Aarone

Aarone Sacerdote, quæ esse debebat *deorsum ad pedes* Exod. 28. Non parùm dedecet Sacerdotem, accedere ad aram ad tremendum sacrificium DEO offerendum in veste brevissima, & decurtata plateas obambulare in veste lurida, olida, lacera, è pluribus centonibus consuta. Nec sufficit obtendere paupertatem, cùm interim non desint pecuniæ ad lusum, ad computationes, vel etiam ad usus pejores.

3. à veste clericali, ut sit decens, & conveniens, abesse oportet omnem fastum, pompam & vanitatem sæcularem; absint proin fimbriæ argenteæ & aureæ, absit color nimium vivax, nimium à nigredine recedens, absint phaleræ, ligulæ, ornatulque omnis scæmineam mollitiem sapiens; absint odorifera balsama, smigmata, pulveres cyprii, florum fasciculi, & quidquid cinnamulum, delicatulum, videri ac amari cupientem Adonidem potius, quàm DEO devotum, & consecratum Clericum decet. Dotes, quæ Clerico æstimationem, honorem, & pretium apud omnes conciliare possunt sunt doctrina, prudentia, morum integritas, innocens vitæ tenor, & aliæ virtutes Christianæ, non aliæ sæculares, & mundanæ vanitatum vanitates, & nugæ, quibus delectantur, & gloriantur.

II. Quod linguam & sermones Clericorum attinet, perpendendum erit, quibus de rebus loqui, & de quibus silere oporteat;

hi omnes instituendi essent vel de doctrina, & scientiis, vel de virtutibus, pietate, & morum probitate: sic legimus apud Prophetam Malachiam c. 2. *Labia sacerdotis custodient scientiam, & legem requirent ex ore eius.*

Cavendum tamen, si de rebus Theologicis sermo sit, ne mox aliquid, quod prius non exactè perpendisti, & penetrasti, quasi ex tripode, vel cathedra decidas, & contrariam tibi sententiam virgâ censoriâ notes; nam facilè in hac materia errari, & peccari potest, etiam contra justitiam, & contrahi obligatio faciendi restitutionem, id est, canendi palinodiam, & revocandi id, quod incautè & temerè effutiisti, & inculcandi aliis, qui te audierunt, doctrinam & sententiam tuæ erroneæ contrariam è diametro. Ut sine periculo errandi in Theologicis materiis sermones, vel discursus movere possis, bene te in his fundatum, & versatum esse convenit.

Pauciores & leviores scopulos, in quos lingua tua impingat, numerabis, ubi de materia morum loquendum fuerit, Auditores tuos impellendo ad bonum, & retrahendo à malo; si etiam ad particularia descendas, res notas, & obvias aliis explices, & rudibus inculces; tunc enim verò de DEO, & proximo bene mereberis, & de te quoque illud fuisse dictum credi poterit:

qui

qui erudiunt ad iustitiam, fulgebunt, sicut stellæ.
Dan. c. 12.

Cordi habeas, & curæ teneram, & rudem ætatem primis summæque necessariis Christianæ fidei principiis imbuere, ignorantibus docere, dubios consiliò dirigere, errantes, corrigere, & ad salutis semitam reducere, juvenibus prima fundamenta, & rudimenta linguæ latinæ & Grammatices explicare, ut deinde gradum facere possint ad altiora studia legis tam humanæ, quàm divinæ.

2. Diligenter tibi cavendum erit à certis verbis, in quæ non rarò prorumpunt etiam Clerici. Hæc dividi possunt in tres classes. In prima classe poni possunt verba vana & inutilia. In secunda, verba damnosa. In tertia, verba scandalosa. Abstine proin, & cave, ne teipsum laudes, te & tua extollas, & jactes, ne falsos plerumque, & inutiles rumusculos veneris, fabellis anilibus, & nescio quibus novitatibus curiositatem tuam, & aliorum sine omni utilitate frivole pascere studeas: ne illiberalibus, crassis, & scurrilibus jocis tuos commensales, compotatores, vel sociennos excitare, & exhilarare coneris, memor illius effati à D. Bernardo prolati l. 2. de *Consid. consecrasti os tuum Evangelio, talibus aperire illicitum, assuescere sacrilegum. Fædè ad cachinnos moveris, fædius moves.*

• G s •

Dein

Dein cave tuas conversationes, & collo-
 cutiones condire velis alios traducendo,
 falsis jocos impetendo, risui & ludibrio ex-
 ponendo, quod graviter repugnat charitati
 proximi; cum secum trahat gravem con-
 temptum illius. Cave murmurationes,
 præsertim contra superiores, nam per has
 proximus privatur vita civili, quæ inter bo-
 na externa est maximum, & vitæ naturali
 non tantum æquiparatur, sed etiam præ-
 fertur; nempe famâ, & bono no-
 mine.

Abstine tandem à certis verbis inter sæ-
 culares non infrequentibus, quæ tamen
 audientibus offendiculo, & scandalo esse
 possunt. Nec tollit ejusmodi verbis, &
 argutiis venenum obscœnitatis, si sensu
 æquivoco vestiuntur, vel acutis festivi in-
 genii salibus annumerentur, nam quò acu-
 tius est acumen, eò profundius penetrat.
 Dices quidem, hæc te proferre in medium,
 ut apud alios gratiam inear, quos hac ra-
 tione ad hilaritatem excitas: sed hæc gratia
 humana, inimica, & contraria est gratiæ di-
 vini. Quin omnes alii eandem de te opi-
 nionem, & æstimationem concipere, & ha-
 bere debent, quam olim alii habuere de D.
 Bernardino Senensi adhuc juvene, ut nec
 verbulum venerem olens, aut minus pud-
 cum ipso præsepte proferre auderent, &
 hæc erit gratia, & vera gloria tua.

III.

III. In externo corporis habitu omnia spirent modestam gravitatem & exemplatem decentiam 1. talis sit incessus, & omnis gestus: nam ut S. Ambrosius ait l. 1. Offic. c. 18. *Vox quadam est animi, corporis motus.* Ex signis istis externis iudicium fertur de internis, ex immodestis, & incompositis corporis motibus & gestibus desumitur etiam animi status. Exiguam tibi æstimationem conciliabit fastuosus, & saltuatim interruptus incessus, maximè in publicis processionibus, præsertim si pretioso, elegantibus & artificiosis fimbriis prætextato superpellicio, stola intertextò aurò argentó que splendens accedat, & tu effrænes oculos quaquaversus circumrotas, variis inclinationibus & nutibus salutationes diversi generis hominibus dispenses, & inter effusos cachinnos, ac confabulationes dissolutas, ab iisdem reciprocas recipias. Quam venerationem, & æstimationem expectes à sæcularibus, si à te fieri conspiciunt, quæ in seipsis damnant, & reprobant?

2. Mensam, quam oportet esse frugalem, de quo nos quotidie in sacro precum Canoniarum penso admonet Apostolorum princeps; *fratres, sobrii estote.* 1. Petr. c. 5. decet esse conditam piâ, et utili lectione, vel spirituali colloquio.

3. Domum, sive habitationem oportet esse remotam ab omni loco alio, variis suspicionibus obnoxio; si talis non foret tua

do.

domus & habitatio, v̄x tibi à populi nota
 dicacitate, & omnia carpendi libidine!
 Sancti Patres, & sacri Canones vetant Cle-
 ricis cohabitationem cum mulieribus, de qui-
 bus potest esse suspicio. c. 1. de cohabit. Cler. &
 c. à Nobis. eod. tit. D. Augustinus ne quidem
 sororem suam in eadem secum domo, & sub
 eodem tecto pati volebat, causam hanc al-
 legans: *Etsi propinguae mulieres suspectæ non essent,*
tamen quæ ad ipsas ventitarent, posse suspicionem
ingerere. In Lect. Breviar. Perlege, & perpen-
 de caput nonum Ecclesiastici, inuenies in
 illo præclarissima monita & documenta in
 hac parte.

Consideratio duodecima.

Pro die VI. secunda.

De iis quæ à Viro Ecclesiastico per
 sacros Ordines Deo consecrato
 circa castitatem observanda
 sunt.

CLericum altioribus ordinibus jam initia-
 tum, & consecratum meminisse &
 perpendere oportet, se voto obstri-
 ctum teneri observandi, castitatem, quàm
 turpe